

TC ZİRAAT BANKASI MÜZESİ

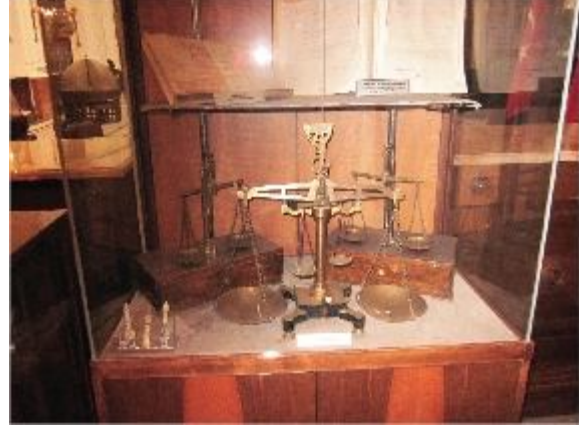

Savaş Sönmez

savassonmez@yahoo.com

Demir Çemberli Sandık (Bankanın Memleket Sandıkları diye adlandırıldığını anımsayalım

Altın terazileri ve Kinin Mevcudu Defteri

İkramiye çekilişlerinin Kura Çarkı

Ziraat Bankası'nın ve Binasının Geçmişi:

Niş ve Tuna eyaletlerinde valilik yapan Mithat Paşa 1863 yılında, çiftçilerin zor koşullarda tefecilerin ellerine düşmelerini önlemek için devletten mali kaynak sağlamak amacıyla "Memleket Sandıkları"nı oluşturuyor (Bu sandıkların kuruluşlarıyla ilgili olarak Mithat Paşa'nın 1864-1868 yıllarında Sadaret makamına yazdığı mektup ve padişaha sunduğu "istirhamname"nin yanı sıra, Tavas ve Şarköy şubelerine ait demir çemberli sandıklar ve Sivrihisar Sandığı'nın Mıhlı Para Kasası ile Bergama'nın demir para kasası müze salonlarında sergileniyorlar). 1883'te Menafi Sandıkları'na dönüşen kuruluş,

1888'den itibaren Ziraat Bankası olarak adlandırılıyor.

Yıllar sonra Ziraat Bankası Ankara'ya gelişinde ilkin Vilayet Binası'nın giriş katındaki iki odaya yerleşip, bir süre sonra Denizciler Caddesi'nde Hacı Efendi Konağı'na geçiyor. Kurtuluş Savaşı sırasında Yunan kuvvetleri Polatlı'ya dayandığında, kısa bir süre için Kayseri'ye taşınıyor. Kayseri dönüşünde Darümuallim binasında (23.12.1947'de yandığında Maarif Vekaleti), sonra da Anafartalar Caddesi'ndeki Himaye-i Etfal (Çocuk Esirgeme Kurumu) binasında hizmet veriyor. 1926 yılında inşaatı başlayan ve İtalyan mimar Guiliano Mongeri'nin yapıtı olan yeni binasına 1929'da taşınan Ziraat Bankası, son yıllarda Cumhuriyetin diğer kuruluşları gibi Ankara'dan İstanbul'a nakledileceği söylentilerinin çıkmasına karşın, şimdilik bu binada. 1. Ulusal Mimari Dönemi ürünü olup, iç ve dış cephelerinde Selçuklu ve Osmanlı bezemeleri bulunduran yapı, Ankara'da Cumhuriyet döneminde inşa edilen "ilk resmi bina" kimliğini taşıyor. Binanın 1950'li yılların Cumhuriyet bayramları başta olmak üzere bayram gecelerinde "dört bir uçları, tek sıralı ampullerle inci gibi donatılıp ışıklandırılan halî" halen gözlerimizin önünde tazeliğini koruyor. Bakalım 20 Kasım 2013'teki "150. Kuruluş Yıldönümü" kutlamalarında, aynı ışıklandırmalara bir kez daha tanık olabilecek miyiz?

Müze

Müzenin genel görünümü

terazileri, şifre makineleri, evrak zarfları, presler, banka cüzdanı ve çek yazma makineleri, para kasaları ve demir çemberli sandıklar, lotarya ve kura (ikramiye ev çekilişleri) çarkları, bazı şube ve reyonların isim levhaları müzede sergilenen gelmekte olan belge ve nesnelere arasında.

Banka için ünlü ressamalara özel olarak yaptırılmış devasa tablolar da halen duvarlara ilk yerleştirildikleri yerlerinde. İbrahim Çallı'nın kaputbezi üzerine 4.5 m.x5.3 m. boyutlarındaki "Harman", Namık İsmail'in 4m.x5 m. boyutlarındaki "Gazi

Paşa Çiftçiler Arasında" adlı tabloları 1928 yapımı. Namık İsmail'in 3 boyutlu "Atatürk"ü ile İbrahim Safi'nin pamuk toplayan kadınları resmettiği "Adana-Sanayileşme"si müzenin görünürdeki diğer tabloları arasında.

Hesap Cüzdanı-Yazma Makinesi

Bodrum üzerine yüksek tavanlı 3 kat olarak inşa edilen binanın zemin katının orta bölümü üstü kapalı avlu biçiminde. Çatıyı kaplayan vitraydan gün ışığı alan bu kısım, 20 Kasım 1981'den itibaren, olduğu gibi hizmet dışı bırakılarak, Ziraat Bankası Müzesi'ne dönüştürülmüş.

Kuruluş sırasında yapılan kimi yazışmalar, müfettiş raporları, karar-yevmiye-kasa defterleri, kinin mevcudu defteri (sırtmalı yıllarda kinin banka aracılığı ile dağıtılmış), makbuz-çek-hesap cüzdanı örnekleri, çeşitli dönemlerde kullanılmış kumbaralar, yönetici-

şube-müfettiş mühürleri, hesap ve yazı makineleri, mektup ve altın

3843 Ziraat Bankası'nın "orak-başaklı" ilk amblemi (Neden değiştirilmiş ola?)

Bu yıl kuruluşunun 150. yılını kutlayacak olan Ziraat Bankası'nın bu sevimli binasının zemin katındaki müzesini, hazır Ankara'da iken bir an önce görmeye ne dersiniz?